

Η δίκη της Χρυσής Αυγής και τα παράξενα φρούτα της Αριστεράς

«Παράξενο φρούτο είμαστε εμείς οι αριστεροί. Αν πάρει κανείς τοις μετρητοίς όσα γράφονται και λέγονται τις τελευταίες μέρες σχετικά με την επικείμενη δίκη της Χρυσής Αυγής θα διαπιστώσει ότι μερίδα της Αριστεράς έχει επιδοθεί σε εκστρατεία υπέρ της απαλλαγής της ναζιστικής οργάνωσης και ταυτόχρονα όσοι επικαλούνται το αντιφασιστικό κίνημα, ανάμεσά τους κι εμείς εδώ, παραμένουμε απαθείς και άπραγοι»¹.

Για δες παράξενα πράγματα που γίνονται ενόψει της δίκης. Ας μην τα πάρουμε όμως τοις μετρητοίς, γιατί αν τα πάρουμε, τότε...τι; Υπάρχει μερίδα της Αριστεράς που καλοβλέπει τη Χρυσή Αυγή; Υπάρχουν Αριστεροί που σκέφτονται πως αφού τώρα τα καταφέρνουμε με τους «λιγότερο φασίστες» του Καμμένου, γιατί όχι στο μέλλον και με τους χρυσαυγίτες; Πράγματι λοιπόν: αν πάρουμε τοις μετρητοίς όσα γράφτηκαν ή λέχτηκαν τις τελευταίες μέρες για τη δίκη της Χρυσής Αυγής, προκύπτουν πολλά παράξενα ερωτήματα. Εμείς, βέβαια, δεν έχουμε κανένα πρόβλημα να παίρνουμε τοις μετρητοίς τις παραξενιές. Σε παράξενες εποχές ζούμε, κρίση έχουμε, τη συγκυβέρνηση Συριζα-Ανέλλ τοις μετρητοίς την έχουμε πάρει, την αστάθεια του πολιτικού συστήματος επίσης, οπότε... κι η εθνική ενότητα είναι μια παγίδα αλλά οι προλετάριοι πρέπει να έχουμε πατρίδα. Αυτό δεν μας λένε τόσο καιρό, μνημονιακοί κι αντιμνημονιακοί;

Ας πάμε όμως στη δίκη της Χρυσής Αυγής, τις αντιδικίες στο εσωτερικό της κυβέρνησης αλλά και πιο πέρα. Είναι κι αυτά δείκτες που περιγράφουν τη ρευστότητα του σημερινού πολιτικού συστήματος, τους ανταγωνισμούς που μαίνονται μεταξύ των πολιτικών αξιωματούχων και τους λογαριασμούς που κάνουν για την πολιτική τους επιβίωση τούτη τη δύσκολη εποχή του «σήμερα είσαι-αύριο δεν είσαι».

Ας σταθούμε λοιπόν στα παράξενα φρούτα που κατονομάζει ο ίδιος ο δημοσιογράφος Δημήτρης Ψαρράς που ασχολείται συστηματικά με το ζήτημα. Με πρώτη-πρώτη τη Ζωή Κωνσταντοπούλου. Η επιμονή της στην παρουσία των προφυλακισμένων χρυσαυγίτων στο Κοινοβούλιο με το σκεπτικό ότι η λειτουργία της Βουλής δεν μπορεί να επηρεάζεται από άλλα όργανα (βλ. εισαγγελείες), η γενικότερη αποδοχή της από τους χρυσαυγίτες βουλευτές, η στάση της υπέρ του να απαντιούνται όλες οι ερωτήσεις των χρυσαυγίτων από τους υπουργούς, είναι ζητήματα απ' τα οποία «θα εξαρτηθεί και το μήνυμα που επιθυμεί να στείλει προς της Δικαιοσύνη ο Συριζα. Γιατί με τις μέχρι σήμερα πρωτοβουλίες της προέδρου της Βουλής το μήνυμα είναι μονοσήμαντα υπέρ των όσων ψευδών επικαλείται προς υπέρσπιση της η ναζιστική οργάνωση. (...) Αλλά βέβαια η ίδια δεν είναι μέλος της κυβέρνησης και η σχετική απόφαση ανήκει στον πρωθυπουργό και σε κάθε υπουργό ξεχωριστά»². Αξιοσημείωτη η παρατήρηση ότι η ίδια δεν είναι μέλος της κυβέρνησης μόνο που της λείπει και το άλλο μισό της παραξενιάς της που διόλου φρέσκο είναι: η Ζωή Κωνσταντοπούλου είναι κόρη του πρώην προέδρου του Παναθηναϊκού και φίλου της οικογένειας Βαρδινογιάννη³. Περιέργως, το γεγονός ότι ο πατέρας της Κωνσταντοπούλου και άλλοτε πρόεδρος του Συνασπισμού, ηγήθηκε για ένα μήνα του Παναθηναϊκού κατόπιν προσωπικής επιλογής του Γ. Βαρδινογιάννη, αποσιωπάται συστηματικά. Λέμε λοιπόν να το θυμίζουμε από εδώ και πέρα, όχι για να υπονοήσουμε κάποια σχέση μεταξύ Βαρδινογιάννη και χρυσαυγίτικου παρακράτους, αλλά για τη σχέση μεταξύ Συριζα και βαθιάς αστικής τάξης. Μ' αυτόν τον τρόπο οι κινήσεις της κόρης του προέδρου του Παναθηναϊκού μπορεί να γίνονται περισσότερο κατανοητές ως προς τη βαριά κληρονομιά και το μακρύ μέλλον που διαγράφεται μπρος της, σε αυτές τις δύσκολες όπως είπαμε για τους πολιτικούς εποχές του «σήμερα είσαι-αύριο δεν είσαι». Με άλλα λόγια, προσέχει η γυναίκα.

Το επόμενο παράξενο φρούτο που καταδεικνύει ο Ψαρράς είναι το περιοδικό Unfollow που τάχθηκε ενάντια σε όσους κατακρίνουν την κόρη του πρώην προέδρου του Παναθηναϊκού και υπέρ μιας ισότιμης αντιμετώπισης της Χρυσής Αυγής μέσα στο Κοινοβούλιο. Γράφει και πάλι ο Ψαρράς πως «Κάνει λάθος λοιπόν το επίσης προοδευτικό περιοδικό Unfollow που χαρακτηρίζει όσους σχολίασαν τη στάση της προέδρου της Βουλής "μαχητικούς αριστερούς αρθρογράφους, οι οποίοι θεωρούν ότι προκειμένου για νεοναζί δεν πειράζει, ας κάνουμε τα στραβά μάτια". Οι "μαχητικοί αριστεροί αρθρογράφοι" δεν εισηγούνται "να κάνουμε τα στραβά μάτια", αλλά να μη θεωρούμε τη Χρυσή Αυγή συμμαχική δύναμη στο αντιμνημονιακό μετερίζι»⁴. Παράξενο, λοιπόν, που στους κόλπους του προοδευτικού στρατοπέδου, ένα μαχητικό και ανεξάρτητο περιοδικό στηρίζει τις κινήσεις της κόρης του προέδρου του Παναθηναϊκού και φίλου της οικογένειας Βαρδινογιάννη. Το ίδιο το περιοδικό Unfollow έχει φυσικά εξήγηση για το γιατί στηρίζει τη συμπεριφορά της πολύφερνης κόρης: «είναι φανερό ότι οι προγραμματικές δηλώσεις της Ζωής Κωνσταντοπούλου

(...) και ο τρόπος που ασκεί τα καθήκοντά της στο Κοινοβούλιο, έχουν ενοχλήσει, καθώς διαταράσσουν τα λιμνάζοντα ύδατα στα οποία ανέμελα κολυμπούσαν αρκετοί οικονομικοί παράγοντες της χώρας οι οποίοι ήδη πριν από τις εκλογές, είχαν διαβεβαιώσει ότι τελικά δεν θα βάλουν μπελά στο κεφάλι τους με την "πρώτη φορά αριστερή" κυβέρνηση του Συριζα»⁵. Να υποθέσουμε ότι για το «ανεξάρτητο πολιτικό περιοδικό» Unfollow, η οικογένεια Βαρδινογιάννη δεν συγκαταλέγεται στους οικονομικούς παράγοντες της χώρας, αφού κολυμπάει στους ωκεανούς και όχι σε λιμνάζοντα ύδατα. Και μιας και η σχέση με τους Κωνσταντόπουλους βαστάει από παλιά, οι σχετικές διαβεβαιώσεις δεν θα χρειάστηκαν καν να τους δοθούν, μιας και θα ήταν δεδομένες. Οπότε, η κόρη του Προέδρου καλά κάνει και φέρεται με το γάντι στους χρυσαυγίτες. Ίσως να είναι κομμάτι κι αυτό των διαβεβαιώσεων ότι δεν θα έχουμε «μπελάδες».

Ας πάμε και στον υπουργό Επικρατείας της κυβέρνησης (για την καταπολέμηση της Διαφθοράς), αντισταθμιστή του Αρείου Πάγου, πρώην Προέδρου της Αρχής Καταπολέμησης και Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, Παναγιώτη Νικολούδη. Και τούτος, παρότι όχι από τους κόλπους του Συριζα, κατονομάζεται ως παράξενο φρούτο, μιας και «απαντώντας στον γνωστό θαυμαστή του Κασιδιάρη και μέλος της κυβερνητικής πλειοψηφίας Νίκο Νικολόπουλο, (...) έπεσε στην παγίδα να καταγράψει την αντίθεσή του στον τρόπο άσκησης δίωξης της Χρυσής Αυγής»⁶. Συγγνώμη, αλλά μας φαίνεται εξαιρετικά απίθανο ένας τέτοιος άνθρωπος, με τέτοιο βιογραφικό, να πέφτει σε παγίδες. Εξ ου και επιλέχτηκε αυτός από το επιτελείο της κυβέρνησης και όχι κάποιος αντιφασίστας εκπρόσωπος συριζαϊκής συνιστώσας να ηγηθεί κατά της Διαφθοράς. Ουδεμία λοιπόν παγίδα μέχρι εδώ.

Πάμε παρακάτω. Ο περιβόητος δικαστής που μειοψήφησε στο Συμβούλιο Εφετών για την παραπομπή σε δίκη της Χρυσής Αυγής, υποστηρίζοντας ότι πρέπει να εκπέσει η κατηγορία περί εγκληματικής οργάνωσης γιατί σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις (βλ. Πατέρμο) απαιτείται οικονομικό κίνητρο για τον χαρακτηρισμό μιας οργάνωσης ως εγκληματικής, μάθαμε πως ανήκει στο «προοδευτικό στρατόπεδο». Πιο συγκεκριμένα πληροφορηθήκαμε πως «Έχουμε την τελευταία περίοδο μια σειρά από σημάδια όψιμης υποστήριξης της ναζιστικής οργάνωσης, τουλάχιστον στη δικαστική της περιπέτεια, μιας υποστήριξης που προέρχεται από εκεί που δεν θα το περίμενε κανείς. Θυμίζω ότι η μειοψηφία στο Συμβούλιο Εφετών υπογράφεται από έναν εφέτη, ο οποίος χαρακτηρίζεται για την τοποθέτησή του στο «προοδευτικό» στρατόπεδο, αντίθετα από ό,τι ισχύει για ορισμένους από τους δικαστικούς που έπαιξαν μέχρι σήμερα ρόλο στην υπόθεση»⁷. Για δες περίεργα πράγματα. Ορισμένοι δικαστικοί που έπαιξαν μέχρι σήμερα ρόλο στην δίωξη των χρυσαυγίτων ανήκουν στο «συντηρητικό» στρατόπεδο (μας διαφώτισαν άλλωστε επ' αυτού οι ηχογραφημένες συνομιλίες του Κασιδιάρη), ενώ ένας εφέτης που ψήφισε κατά της δίωξης ανήκει στο «προοδευτικό, από εκεί που δεν το περίμενε κανείς». Βέβαια και αυτή η υποστήριξη ήταν, όπως χαρακτηρίστηκε όψιμη, κοινώς ωριμάζε αργά κι εκδηλώθηκε καθυστερημένα. Άρα, θα υπέθετε κανείς, κάποιοι λογικά στους κύκλους της δικαιοσύνης (και όχι μόνο) θα την περίμεναν.

Το τελευταίο παράξενο φρούτο που αναφέρει ο Ψαρράς είναι η εφημερίδα Ποντίκι. «Μια βδομάδα μετά την έκδοση του βουλευτήματος και τη δημοσιοποίηση της μειοψηφίας απαλλακτικής άποψης είχαμε δημοσίευμα στο υποτίθεται «προοδευτικό» έντυπο «Ποντίκι», με τίτλο «Στον αέρα η δίκη της Χρυσής Αυγής» και υπότιτλο «Μια σοβαρή παράλειψη στην ογκώδη δικογραφία μπορεί να βγάλει άκυρο το κατηγορητήριο». Η είδηση για το «Ποντίκι» είναι ότι δεν περιλαμβάνεται στη δίωξη η κατηγορία της «συγκρότησης εγκληματικής οργάνωσης» (...) Ενδιαφέρον έχει και το κλείσιμο του άρθρου, στο οποίο υπάρχει και πολιτική κατάληξη που εμπλέκει άμεσα τον ΣΥΡΙΖΑ στη μεθόδευση αναθεώρησης της δικαστικής διαδικασίας: «Δικαιολογημένες λοιπόν οι ενστάσεις και οι επιφυλάξεις σχετικά με τη δομή του κατηγορητηρίου βουλευτών του ΣΥΡΙΖΑ και άλλων κοινοβουλευτικών κομμάτων αναφορικά με την επιτυχία ή όχι κατάληξη της δίκης»⁸. Εντάξει, το Ποντίκι δεν είναι προοδευτική εφημερίδα. Αδυνατούμε όμως να πιστέψουμε πως ρίχνει γραμμή στους συνήγορους των

DEPRESSION

χρυσουγιτών. Προφανώς, το αδύναμο σημείο του κατηγορητηρίου (ότι Μιχαολιάκος και λοιποί διευθύνουν οργάνωση, εντάσσονται σε οργάνωση, αλλά δεν κατηγορούνται ότι συγκρότησαν αυτή την οργάνωση) του το 'χουν σφυριξεί οι δικηγόροι των φασιστών. Αλλά γιατί μια εφημερίδα που συνομιλεί με τους ακροδεξιούς να γράφει ότι βουλευτές του Σύριζα μεθοδεύουν την αναθεώρηση της δικαστικής διαδικασίας; Για λόγους καθαρά και μόνο παραπληροφόρησης;

Τέλος, να προσθέσουμε κι εμείς μια παραξενιά. Ένα από τα κομβικά ζητήματα που απασχόλησαν την όλη συζήτηση είχε να κάνει με τον τόπο διεξαγωγής της δίκης. Ο δήμαρχος Κορυδαλλού, όπως και οι δήμαρχοι γειτονικών δήμων, οι συνήγοροι της πολιτικής αγωγής, διάφορες αντιρατσιστικές οργανώσεις και εκπαιδευτικοί φορείς, ζητούν επίμονα να διεξαχθεί η δίκη όχι στον Κορυδαλλό αλλά στο Εφετείο (στο κέντρο της Αθήνας). Το σκεπτικό το γνωρίζετε όλοι: η δίκη είναι σημαντική, θέλουν να την παρακολουθήσουν πολλοί δημοσιογράφοι και πολίτες, δεν μπορεί να χωρέσει σε μια στενή αίθουσα του Κορυδαλλού, και μάλιστα δεν μπορεί να γίνει «κοντά στο σημείο της δολοφονίας του Π. Φύσσα» (αυτό να είμαστε ειλικρινείς δεν το πολυκαταλαβαίνουμε) ή «δίπλα σε σχολεία που θα δώσουν πανελλήνιες». Είναι όμως άξιο απορίας γιατί δεν κατονομάζεται διόλου και το άλλο: πως η διεξαγωγή της δίκης στο Εφετείο δεν ωφελεί μόνο τους κατηγορούμενους, αλλά και τους χρυσουγιτες κατηγορούμενους. Αυτοί οι τελευταίοι δεν είναι που υποστηρίζουν ότι οι διώξεις που υφίστανται είναι πολιτικές; Δεν τους συμφέρει, τους ίδιους και τους υποστηρικτές τους, η μεταφορά της δίκης σε ένα πιο προσβάσιμο περιβάλλον; Μια αναφορά π.χ. στην Καθημερινή το επεσήμανε ξωφάλτσα: «*Η δημοτική αρχή και παράγοντες της αυτοδιοίκησης της περιοχής, συνήγοροι των κατηγορουμένων, που αριθμούν περί τους 200, αλλά και δικαστικοί παράγοντες επιμένουν να μη διεξαχθεί η δίκη στις φυλακές*»⁹. Εας το πούμε άρα κι αυτό: οι 200 περίπου συνήγοροι των χρυσουγιτών θέλουν κι αυτοί τη διεξαγωγή της δίκης στο Εφετείο. Δεν βλάπτει, έτσι δεν είναι;

Ας συμμαζέψουμε λίγο τα παραπάνω, να καταλήγουμε και κάπου. Είναι προφανές ότι το πολιτικό σύστημα της χώρας δεν επιδεικνύει σύσσωμη διάθεση στη δίωξη της Χρυσής Αυγής. Ακόμα και ο ίδιος ο Σύριζα δεν δείχνει ιδιαίτερα θερμός ως προς ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Πράγμα διόλου παράξενο, αν έχουμε πάντα κατά νου πως η ανάδειξη της Χρυσής Αυγής από οργάνωση του περιθωρίου σε τρίτο κόμμα μέσα στη Βουλή ήταν το αποτέλεσμα μιας μακρόχρονης κρατικής καμπάνιας, με επίσημη έναρξη την αντιμετώπιση του «προβλήματος» στον Άγιο Παντελεήμονα υπό τις ευλογίες μπάτσων, πρακτόρων, υπουργών Δημόσιας Τάξης και μμκ. Το σχέδιο λοιπόν «Χρυσή Αυγή στον Άγιο Παντελεήμονα κι από κει στη Βουλή» εξέφραζε πολύ ευρύτερες αλλαγές και διεργασίες στην ελληνική κοινωνία: ήταν μία σαφής ένδειξη ότι εκείνα τα κομμάτια του ελληνικού κράτους που συνδέονται με την οικονομική ισχύ των ελληνικών μαφιόζικων επιχειρήσεων και την ελληνική αστυνομία διεκδικούν πολιτική έκφραση και δύναμη. Η Χρυσή Αυγή δεν είναι φυσικά κι ούτε προορίζεται να είναι εσαεί η αποκλειστική έκφραση αυτού του σχεδίου – αν κι απ'ότι βλέπουμε ακόμα και οι 70 νεοναζί που θα κάτσουν στο εδώλιο θα μας κάνουν παρέα για καιρό ακόμα. Πάντως, δεδομένου ότι οι ελληνικές μαφιόζικες επιχειρήσεις καλά βαστούν, η ελληνική αστυνομία εξακολουθεί να γιγαντώνεται ως μηχανισμός και ισχύς, η καπιταλιστική κρίση εξακολουθεί να απαγορεύει την επιβολή ατσάλειας πειθαρχίας στο εσωτερικό της χώρας, το σίγουρο είναι ότι δεν πρόκειται να ξεμπερδέψουμε άμεσα με τον ελληνικό φασισμό, δύναμη και διαδικασία πολύ ευρύτερη από την ίδια τη Χρυσή Αυγή. Γι' αυτό και η εναντίωση στον ελληνικό φασισμό, του οποίου, ξαναλέμε, η Χρυσή Αυγή ήταν ένα μόνο προϊόν από τα πολλά που έχει παράξει τα τελευταία είκοσι πέντε χρόνια, δεν είναι ζήτημα που θα επιλυθεί με δίκες.

Τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, η δίκη της Χρυσής Αυγής έχει αναβληθεί για τις 12 Μαΐου. Υπάρχει άρα καιρός να ωριμάσουν και άλλα παράξενα φρούτα.

1. Δες Δημήτρης Ψαρράς, *Η κρυφή γοητεία της Χρυσής Αυγής* στην ιστοσελίδα REDNoteBook (ημερομηνία δημοσίευσης 17/3/15).
2. Δημήτρης Ψαρράς, *Προβληματικές πρωτοβουλίες*, Εφημερίδα των Συντακτών, 6/3/15.
3. Βλ. *Μ. Βαρβιτσιώτης κατά οικογένειας Βαρδινογιάννη*, Αυγή, 23/5/13.
4. Δημήτρης Ψαρράς, *Η κρυφή γοητεία...*
5. *Πού την πάνε την Πρόεδρο;*, Περιοδικό Unfollow, τεύχος 40, Απρίλιος 2015.
6. *Η κρυφή γοητεία...*
7. Στο ίδιο.
8. Στο ίδιο.
9. *Κλιμακώνονται οι αντιδράσεις για τη δίκη της Χ.Α.*, Καθημερινή, 31/3/2015.

έπαιρνε μίζες. Ρε Αλέξη, γιατί την έκανες περιφερειάρχη τη γυναίκα και όχι σύμβουλο του Κοτζιά;

4/4 Υψηλές βροχοπτώσεις αλλά απουσία πολιτικών νερού, εντοπίζει η εφημερίδα Καθημερινή. Εμείς πάλι υποπτευόμαστε ύπουλες προσπάθειες να μας στερήσουν το νερό και να μας το πουλάνε σε εμφιαλωμένο μπουκαλάκι. Αλαφούζε: άραξε στο ποδόσφαιρο με τις μαφίες και στα νερά της θάλασσας με τα καράβια σου. Κι άσε κάτω το νερό, καθίκι.

14/4 60χρονος απόστρατος αξιωματικός της ΕΛ.ΑΣ. συνελήφθη ως εγκέφαλος διεθνούς κυκλώματος διακίνησης ναρκωτικών από την Τουρκία προς την Ευρώπη. Μάλλον η εγκληματική οργάνωση που ανήκε μέχρι το 1998, από την οποία αποστρατεύτηκε έπειτα από δικό του αίτημα, δεν του απέφερε όσα κέρδη ήθελε. Τελικά, μαλακία έκανε. Όποιος βγαίνει έξω απ' το μπάτσικο μαντρί...

14/4 «Εμβληματικό ζήτημα η χορήγηση ιθαγένειας», είπε ο Δημήτρης Χριστόπουλος, αντιπρόεδρος της Διεθνούς Ομοσπονδίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και αναπληρωτής καθηγητής του Παντείου. «Εμβληματικά πρέπει να κλείσει η Αμυγδαλέζα», είπε η Τ. Χριστοδουλοπούλου. Σαν πολλές εμβληματικές λύσεις αρχίζουν να μαζεύονται.

17/4 Ο Μπαλτάς κόβει τον νόμο-πλαίσιο της Διαμαντοπούλου. Μα ακόμα και τα ονόματα των συριζαίων έπρεπε να 'ναι εμβληματικά;

28/4 «Δεν είναι και η κα Βαρδινογιάννη ο πελάτης μου για να φτιάξει νοσοκομεία, αλλά είναι ένας χρήσιμος στην κοινωνία και ευυπόληπτος πολίτης», είπε ο συνήγορος των μαστροπών του Χωριάτικου. Εξ ου και το δικαστήριο τούς έριξε ποινές χάδι, τους άφησε ελεύθερους να χρησιμεύσουν κι άλλο στην κοινωνία και τους αναγνώρισε πρότερο έντιμο βίο. Άι σιχτίρ πια με τα παλιά τζάκια, θα σκέφτηκαν οι δικαστές.

Πριν λίγα χρόνια τον αποκατέστησαν, τώρα τον αποκαθλώνουν. Το ΚΚΕ ξανακαταπιάνεται με την ιστορία του ελληνοϊταλικού πολέμου και δεν του αρέσει διόλου το γράμμα του Ζαχαριάδη που παρότρυνε τον λαό να δώσει όλες του τις δυνάμεις και να στηρίξει την κυβέρνηση Μεταξά. Θαυμάστε:

Καμιά εθνική ενότητα δεν υπήρξε στον ιταλοελληνικό πόλεμο. Υπήρξαν ασφαλώς αυταπάτες στις λαϊκές μάζες, όχι όμως και πραγματική εθνική ενότητα, γιατί αυτή είναι ανύπαρκτη σε μια ταξική κοινωνία. Στο τέλος του ιταλοελληνικού πολέμου φάνηκε δραματικά ποια ήταν η πραγματικότητα. (...) Ο δίκαιος ή άδικος χαρακτήρας κάθε πολέμου δεν καθορίζεται από ποιο κράτος επιτίθεται και ποιο αμύνεται, αλλά από ποια τάξη διεξάγει τον πόλεμο... Και οι δύο αστικές τάξεις και οι κυβερνήσεις τους συγκρούονταν όχι για τα συμφέροντα των εργατικών τάξεων της Ελλάδας και της Ιταλίας, οι οποίες θα έπρεπε να ακολουθήσουν τον δικό τους δρόμο για την υπεράσπιση της εδαφικής ακεραιότητας και όχι αυτόν της καπιταλιστικής εθνικής ενότητας. (Όταν η ιστορία του ΚΚΕ ξαναγράφεται, Εφημερίδα των Συντακτών, 3/4/15)